

PETITION OF PAORA TUHAERE.

Akarana, 12 Aperira, 1871.

Ki te Runanga Nui i Poneke, tena koutou, tenei aku whakaaro mo taku whenua mo Taurarua, ka tukua atu ki o koutou aroaro hei tiro tiro ma to koutou Runanga.

He tino mohio no matou ki ta matou rohenga i te whenua i tukua a tuki te Kawana Hopihona, i te tukunga atu o Akarana ki a ia, ko te tuarua o nga whenua i tukua atu ki a Kawana Hopihona ko Epihama, ko enei whenua kei te taha ki te Hauaru o te ara e maro atu ana i Akarana ki Onehunga ko te whenua tuatahi kua nohoia e te Pakeha, ko Horotiu ko Waiariki, ko Waipapa, he mea noho noa iho kahore ano i utua te whenua, e rangi te kupu whakaae a nga kaumatua mo te Pakeha kia haere mai hei noho i to matou whenua, kahore ano kia hokoa, kahore kia tohutohungia nga rohe o te wahi mo te Pakeha, ko te noho o te Pakeha i taua takiwa he noho noa iho, no te taenga mai o Kawana Hopihona ki tona whare, katahi ka hokona te whenua, ka haere matou ki te whakaatu i nga rohe, ko te Karaka ta matou pakeha, kei te ora matou nga tangata i whakaaturina ai nga rohe, kotahi o matou kua mate tokotoru matou kei te ora, ko te Karaka ka tokowha ai matou.

Ko te Rohe tuatahi he mea timata i te awa i te Koru o Taurarua, tika tonu atu, a taenoa ki te Huarahi e karangatia ko te Tiki e ahu mai ana kia Akarana. Ka poua ta matou rohe he Kohatu, katika tonu i te Huarahi nui e maro atu ana i Akarana ki Onehunga, katika tonu i taua Huarahi taenoa ki te Awa o te Ruareoreo i te Numakete ka mutu mai, katika atu i te Hauauru Tuaraki puta atu ki te awa Opou ka mutu, ko te whenua tuatahi tenei, heoi ano te whakaaturanga o nga rohe, i te ruritanga kahore matou i tikina mai hei whakaatu i nga rohe, ta ratou nei ruri noa atu me ta ratou tuhituhi i te mapi, me te pukapuka i nga korero e mau nei o matou ingoa, tatemea he mahi ke te mahi a nga Pakeha hoko whenua i mua, ara nga kai whakamaori penei me aua kai hoko whenua a te Kawanatanga, e tika ana te wahi i tohutohuria atu ai nga Rohe, i te tuhituhinga o nga rohe ki te Pukapuka, nekehia ketia ana nga rohe he Koru ke, kua kite au i taua mahi a te Kawanatanga i tetahi o aku whenua i tukua ano e matou ki te Kawanatanga o Kerei, ko te whenua ko Waiparera, i tika ano nga rohe i te tohutohunga atu ai, i te tuhituhinga o nga rohe ki te pukapuka hokonga o te whenua, kotiti ke atu ana nga rohe ka riro noa atu taku whenua a Matapipi i te mahi apo, i penei te korero o te pukapuka tango, kote rohe ki te taha ki te Hauauru kei te rohe o te whenua Pakeha, i runga i taua kupu riro katoa taua whenua aku nei, ko te tuarua tenei, ko Taurarua te tuatahi, i peneitia ano me tenei, ko te kupu tango i tuhituhia ki te pukapuka o te hokonga o Akarana nei koia tenei, ko te rohe kei te koru i Orakei, ko ta matou i whakaatu ai kei te koru i te awa o Taurarua, ko nga tikanga tango whenua ra tena o mua, tetahi tikanga o mua ko nga korero o nga pukapuka o nga rohe hokonga o te whenua e kore e korerotia mai, he tuku tonu mai i te pukapuka kia tuhia nga ingoa o nga tangata, no mua enei tikanga a nga kai hoko a te Kawanatanga, no muri iho nei katahi ka pai nga tikanga, ta te mea kua kite nga kanohi kua matau te tangata, waiho te Maori ka kite i te ritenga, a pokake he ritenga ano, ka tangohia ano aku whenua, he mea tohutohu marire nga rohe e au kerirawa nga rua hei rohe mo te whenua i tukua atu ki te Kawanatanga, ko Raupotamaki, i te hokonga e te Kawanatanga i taua whenua ki te Pakeha, hoko ke ana i taku, ko Kumeu te whenua ko 110 eka Karauna Karaati rawa, muri iho i tenei ko Waikoukou e 4 eka he mea penei ano me Kumeu, hokoa atu ki te pakeha Karauna Karati rawa, kawha ai aku whenua i riro i te Kawanatanga, tuatahi ko Taurarua, tuarua ko Matapipi, tuatoru ko Kumeu, tuawha ko Waikoukou, i runga i toku kaha ki te tohe i enei whenua e toru, ka utua mai e te Kawanatanga kia au, ko Taurarua anake kahore ano kia utua mai, no muri nga mea kua rite nei, ko to mua ko Taurarua kahore ano kia utua.

Kei mea ra koutou e aku hoa e tohe he ana au mo Taurarua, ki taku mohio e tika ana taku tohe, kei mea ano koutou katahi ano au ka timata korero mo tena whenua, he mahi tawhito tena no mua, kua timata mai ano i a Kawana Pitiroi kua whakamaramatia atu kia mohio ia no matou taua whenua, a Taurarua, i te takiwa i tukua ai e Kawana Pitiroi te Pakeha kia hokohoko noa atu i te whenua. Ko te Matenga te pakeha tuatahi kua noho ki Taurarua, i muri iho o te Kawana Pitiroi ko Kawana Kerei, tona taenga mai tangohia ana nga whenua o nga Pakeha me taku hoki me Taurarua, katahi ka kitea e matou te rironga kua nohoia e te minita me te Kura a te Kihiringi. Ka haere atu ano matou kia Kawana Kerei ki te korero no matou taua whenua, ki mai ana haere atu ki a te Karaka. Ka tuhituhia te pukapuka ki a te Karaka, ka ki mai kahore ia e mohio ana, hoiano whakaaro tonu matou ki to matou whenua.

I muri iho i a Kawana Kerei, ko Kawana Paraone, ka tu te Runanga Nui ki Niu Tereni, ara ki Akarana i Kohimarama, i te Tau 1860. Ka whakapuakina nuitia e au kia rongo nga Iwi erua te pakeha me te Maori, whakarongo ana aua Iwi ki te kaha o taku whakapuaki i te kupu mo aua whenua, mo Taurarua, mo Matapipi, ka mutu taua Paramete, i muri iho, kautua e te Kawanatanga tetahi o aua whenua a Matapipi na Makarini i utu mai kia au.

Muri iho i a Paraone ko Kawana Kerei ano, ka mahara hoki au na taua Kawana i tango taua whenua nei a Taurarua, ka haere maua ko te Keene kia Kawana Kerei, ka patai mai a Kerei, kia au, e Paora heaha te korero, ka ki atu au he korero ano mo Taurarua mo te whenua ano kua rongo ra koe i to taenga tuatahi mai. Ka ki mai a Kerei e tika ana e Paora me Pehea koia te tikanga, kaki atu au me utu ra, ka ki mai a Kerei, kua hei taimaha rawa te utu e Paora kia hia nga utu, ka ki atu au kia wha mano pauna, ka ki mai a Kerei, he taimaha rawa tena erangi ki taku me paiheneti he tikanga, ka ki atu au tena ki tau kia hia utu ka kimai a Kerei kia kotahi mano pauna. Ka ki atu au ko te mea ra i ki ai au kia wha mano pauna he whenua i tangohia noatia kua noho ia nei e te pakeha. Ka ki mai ano a